

4. 2. ČNOSTI

Ciel: upriamiť pozornosť na čnostný život, ktorý prináša slobodu a schopnosť stať sa podobným Bohu. Vzbudiť túžbu po takomto živote.

Božie slovo

„Noe bol najspravodlivejší a najbezúhonnejší muž medzi svojimi súčasníkmi. Noe viedol bohumilý život.“ (Gn 6,9)

„Ani chudobnému nenadŕžaj, ani zámožnému nechytaj stranu! Svojho blížneho súd spravodlivo!“ (Lv 19,15)

„V krajine Hus žil istý muž, menom Jób. Bol to muž dokonalý a statočný, bál sa Pána a chránil sa zlého.“ (Job 1,1)

„Tu Jób vstal, roztrhol si odev, oholil si hlavu, padol na zem, klaňal sa 21 a povedal: „Nahý som vyšiel z lona svojej matky a nahý sa ta vrátim. Pán dal, Pán vzal, nech je Pánovo meno zvelebené! V tomto všetkom Jób nezhrešil a nevyriekol proti Bohu nič neprístojné.“ (Job 1,20-22)

„A keď niekto miluje spravodlivosť, ona spôsobuje čnosti, lebo učí miernosti a opatrnosti, spravodlivosti a mravnej sile.“ (Múd 8,7)

„Skúsený človek ... dáva pozor na svoj krok.“ (Prís 14,15)

„Ty si môj Boh; na správnu cestu nech ma vedie tvoj dobrý duch.“ (Ž 143,10)

„Moja sila a chvála je Pán.“ (Ž 118,14)

„Nežeň sa za náruživosťou, ale odvráť sa od svojej hriešnej vôle.“ (Sir 18,30)

„Bratia, myslite na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povest', čo je čnostné a chválitebné!“ (Flp 4,8)

„Bud'te rozumní, pokorní a bdejte na modlitbách.“ (1Pt 4,7)

„Páni, dávajte otrokom, čo je spravodlivé a slušné; veď viete, že aj vy máte Pána v nebi.“ (Kol 4,1)

„Žite v tomto veku triezvo, spravodlivo a nábožne.“ (Tit 2,12)

„Neúnavne konajte dobro, lebo ak neochabneme, budeme v pravom čase žať.“ (Gal 6,9)

„Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo.“ (Rim 12,21)

„Ale Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.“ (Lk 2,19)

„Potom sa s nimi vrátil do Nazareta a bol im poslušný. A jeho matka zachovávala všetky slová vo svojom srdci. A Ježiš sa rozmáhal v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí.“ (Lk 2,51-52)

„Jozef, jej manžel, bol človek spravodlivý...“ (Mt 1,19)

Keď skončil všetky svoje slová ľudu, ktorý ho počúval, vošiel do Kafarnauma. Tam mal istý stotník sluhu, ktorého si veľmi cenil, a ten bol na smrť chorý. Keď sa stotník dopyčul o Ježišovi, poslal k nemu židovských starších s prosbou, aby prišiel a sluhu mu zachránil. Oni prišli k Ježišovi a naliehavo ho prosili: „Zaslúži si, aby si mu to urobil, lebo miluje náš národ; aj synagógu nám postavil.“ (Lk 7,1-5)

„A chlapcov otec hneď vykrikoval: „Verím. Pomôž mojej nevere!“ (Mk 9,24)

„A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.“ (Mt 16,18)

„A práve preto vynaložte všetko úsilie na to, aby ste k svojej viere pripojili čnosť, k čnosti poznanie, k poznaniu zdržanlivosť, k zdržanlivosti trpezlivosť, k trpezlivosti nábožnosť, k nábožnosti bratskú náklonnosť a k bratskej náklonnosti lásku.“ (2Pt 1,5-7)

„Boh nádeje nech vás naplní všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby ste v sile Ducha Svätého oplývali nádejou. Ja som o vás, bratia moji, presvedčený, že aj vy ste plní dobroty, naplnení všetkým poznaním, takže sa môžete aj vzájomne napomínať.“ (Rim 15,13-14)

„A aby som sa nevyvyšoval, bol mi daný do tela osteň, satanov posol, ktorý ma bije po tvári, aby som sa nevyvyšoval. Preto som tri razy prosil Pána, aby odstúpil odo mňa, ale on mi povedal: „Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti.“ A tak sa budem radšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila. Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista; lebo keď som slabý, vtedy som silný.“ (2Kor 12,7-10)

Iné pramene

Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro. Cieľom čnostného života je stať sa podobným Bohu. Kompendium (KKC 377)

Tí, ktorí sú neschopní povedať sami sebe 'nie' v hriechu nebudú schopní povedať 'áno' svojim bližným v láske. (Raniero Cantalamessa)

Čnosť je to, čo vášnivo konáme pre dobro. Nerest' je to, čoho sa vášnivo nedokážeme pustiť. (Sv. Augustín)

Neboj sa svätosti. Nepripraví ťa o silu, život, či radosť. Práve naopak: pretože sa staneš tým, čo mal Otec na mysli, keď ťa stvoril, a budeš verný svojmu bytiu. Neboj sa cieľiť vyššie, nechať sa milovať a oslobodiť Bohom. Neboj sa nechať viesť Duchom Svätým. Svätosť ťa neurobí menej ľudským, preto že je to stretnutie tvojej slabosti so silou milosti. (GE 32. 34)

Podnety na prehĺbenie témy

- čnosť a rozdelenie čností - ľudské a teologálne
- ľudské čnosti ako stále dispozície rozumu a vôle - rozvážnosť, spravodlivosť, mravná sila a miernosť
- morálne čnosti – vzrastajú výchovou, vedomými a dobrovoľnými činmi a vytrvalosťou v úsilí. Božia milosť ich očisťuje a povznáša. Sú to pokora, poslušnosť, čistota, horlivosť ...
- teologálne čnosti robia kresťanov schopnými žiť vo vzťahu s Najsvätejšou Trojicou. Ich pôvodcom, dôvodom a premetom je Boh, ktorého človek poznáva vierou, v ktorého dúfa a ktorého miluje pre neho samého (KKC 1840) - viera, nádej, láska

Podnety k spoločnému zdieľaniu v skupinke

- sedem darov Ducha Svätého dopĺňa a privádza k dokonalosti čnosti tých, ktorí tieto dary prijímajú. Spôsobujú, že veriaci sú ochotní pohotovo poslúchať božie vnuknutia (KKC 1831)
 - čnostný človek smeruje k dobru a žije dobro.
 - na príklade svätca vysvetliť – ako žiť čnosti.
 - vášne; vášne ako silné emócie, ktoré nás priťahujú k dobru, aby nás zlo odpuzovalo. Vášne sa nesprávnou orientáciou stávajú pomocníkmi zla. Vášeň zameraná na dobro sa stáva čnosťou. Vášeň zameraná na zlo sa stáva nerestou. (Youcat 293-294)
 - čnosti - neresti
 - získavanie čností – čnosť sa nezískava drilom. Nie je len výsledkom tréningu, ale Božej milosti. Človek môže po čnosti túžiť a otvárať sa jej. Boh dáva svoje milosti tým, ktorí po nej túžia a sú disponovaní prijať ju. Moja úloha je túžiť po čnostiach a byť disponovaný prijať ich.
-
- kto je tvojím vzorom? Koho obdivuješ? Aké má čnosti? Ako by si ho mohol napodobniť – jeho čnosti?
 - sú všetky osoby, ktoré médiá prezentujú čnostné? Je možné všetko nasledovať?
 - „nosia“ sa ešte dnes čnosti?
 - aké hodnoty sa prezentujú v médiách? Prezentujú sa čnosti? Prečo sa v médiách nepíše o čnostiach?
 - je rozumné usilovať sa v dnešnej dobe o čnosti?
 - je ťažké byť čnostným človekom? Ak sa ti nedarí žiť čnostný život, čo s tým spraviš?
 - o akú čnosť sa usiluješ? Myslíš si, že spôsob, akým žiješ, tomu napomáha? Akým človekom by si chcel byť?
 - chceš byť vzorom pre niekoho?
 - môžeš nadobudnúť čnosti vlastným úsilím? Ako prijať čnosť od Boha? Je k ich nadobúdaniu potrebné duchovné vedenie? Čo je to duchovné vedenie?
 - čo ti môže pomôcť v napredovaní? Má s napredovaním súvis sebadisciplína, sebaovládanie?
 - čo by mohlo posilniť tvoju vôľu?
 - čnosť lásky dáva schopnosť milovať. Jej ovocím je radosť, pokoj a milosrdenstvo. Aká je to sebadarujúca, nezištná láska?
 - čnosť viery – ako sa žije viera v praxi? – „spravodlivý bude žiť z viery“ (Rim 1,17)
 - „...viera: ak nemá skutky, je sama v sebe mŕtva.“ (Jak 2,17)
 - čnosť nádeje vzbudzuje nadšenie, ktoré ťa chráni pred egoizmom. Chráni ťa pred opustenosťou. Ako to vnímaš?
 - ako sa v živote prejavuje rozvážnosť?
 - kde môžeš uplatniť miernosť? Mravnú silu?
 - byť spravodlivým znamená dať Bohu aj ľuďom to, čo im patrí. Vieš si predstaviť, že by si bol spravodlivým človekom? Čo by to pre teba znamenalo v praxi?
 - aká čnosť sa tebe páči?
 - aký má súvis vášeň s čnosťou a nerestou. Vedel by si povedať nejakú skúsenosť? Aké sú tvoje vášne? Ako by si ich mohol usmerniť smerom k dobru?
 - poznáš život nejakého svätca? Akú čnosť mal?
 - poznáš ľudí vo svojom okolí, ktorí žijú čnostný život? Prípadne v ich živote sa výrazne prejavuje niektorá zo spomínaných čností? Ktorá to je? Prečo sa ti páči?
 - čo tvoj birmovný rodič? Má čnosti, ktoré by si chcel aj ty?
 - čnostný život je cestou svätosti
 - byť kresťanom znamená viac, než žiť podľa prikázaní, pretože Ježiš pozýva každého kresťana „Príď, a nasleduj ma!“ Byť kresťanom znamená prežívať živý vzťah s Ježišom. Vydať sa s ním na cestu do skutočného života. Páči sa ti Ježišova ponuka?

Modlitba

- Zdravas Mária
- „Neboj sa svätosti. Nepripraví ťa o silu, život, či radosť. Práve naopak: pretože sa staneš tým, čo mal Otec na mysli, keď ťa stvoril, a budeš verný svojmu bytiu. Neboj sa cieľiť vyššie, nechať sa milovať a oslobodiť Bohom. Neboj sa nechať viesť Duchom Svätým. Svätosť ťa neurobí menej ľudským, preto že je to stretnutie tvojej slabosti so silou milosti.“ GE 32. 34 Pane, pomôž mi byť svätým. Amen.

Aplikácia do života

- sebaovládanie vo mne rozvíja čnosti a buduje pevný charakter. V nasledujúce dni sa budem snažiť o miernosť a „nevybuchnúť“ v situáciách, ktoré vo mne vyvolávajú hnev.
- rozvážnosť mi pomáha rozoznávať čo je skutočné dobro. Skúsím ju v sebe v najbližších dňoch rozvíjať.
- miernosť mi pomáha používať správnu mieru v rôznych situáciách. Skúsím zachovať miernosť pri využívaní sociálnych sietí.
- „Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo“ (Rim 12,21) – skúsím to. Na budúce stretnutie o tom porozprávam.

Materiály k téme

KKC 1803-1845 <http://www.katechizmus.sk/?action=getk&kid=2464>, 1762-1775

<http://www.katechizmus.sk/index.php?action=getk&kid=2413>

Kompendium KKC 377-390

YOUCAT 293-294, 299

3-minútový katechizmus - Čo sú to čnosti? <https://www.tvlux.sk/archiv/play/11105>

O čnostiach http://www.blumental.sk/casopis/rok_2000/5-2000/cl06-2.htm

Fundamenty - Morálnosť činov a vášní <https://www.tvlux.sk/archiv/play/12080>

M. Bubák SVD: Čnosti, LÚČ